

**UCHWAŁA Nr ...../...../2017**

**Rady Powiatu w Elblągu  
z dnia .... grudnia 2017 roku**

**w sprawie przyjęcia  
Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej  
na lata 2018 – 2020.**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a oraz art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 05 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U z 2017 r., poz. 1868) w związku z art. 180 pkt 1 oraz art. 182 ust. 6 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U z 2017 r., poz. 697 z późn. zm.) – Rada Powiatu w Elblągu uchwała, co następuje:

**§ 1.**

Przyjmuje się Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 – 2020, stanowiący załącznik do niniejszej Uchwały.

**§ 2.**

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Elblągu.

**§ 3.**

Uchwała wchodzi w życie z dniem podpisania.

Nie wnoszę zastrzeżeń  
pod względem  
formalno-prawnym  
Paweł Guzenda  
RADCA PRAWNY  
Gd E-229

## **UZASADNIENIE**

**do Uchwały Rady Powiatu w Elblągu**

**w sprawie przyjęcia  
Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej  
na lata 2018 – 2020.**

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz.U z 2017 r., poz. 697 z późn. zm.) do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja trzyletniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej, zawierającego między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych.

Uchwałą nr IV/25/2014 Rady Powiatu w Elblągu z dnia 30 grudnia 2014 r., przyjęty został do realizacji „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017”, którego okres obowiązywania upływa z dniem 31.12.2017 r., wobec czego zachodzi konieczność przyjęcia nowego dokumentu na kolejny, 3 letni, okres programowania.

W oparciu o dokonaną ocenę wpływającego okresu programowania w zakresie pieczy zastępczej oraz diagnozę zagrożeń środowisk rodzin biologicznych, wytoczono cele i zadania w programie, które mają służyć wzmocnieniu dotychczasowych działań związanych z zapewnieniem przez Powiat pieczy zastępczej dla dzieci z rodzin oraz ograniczenie umieszczeń dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej.

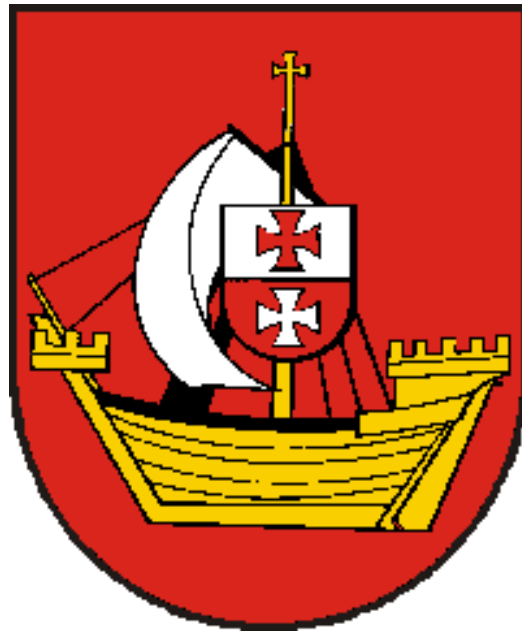
Mając powyższe na względzie podjęcie stosownej uchwały Rady Powiatu w Elblągu uznaje się za zasadne.

**DYREKTOR**  
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie  
w Elblągu

*mgr Tomasz Domżański*

Elbląg, dnia 16 grudnia 2017 roku

Załącznik  
do Uchwały Nr ...../...../2017  
Rady Powiatu w Elblągu  
z dnia ..... grudnia 2017 roku



# **POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ NA LATA 2018 – 2020**

---

Elbląg, grudzień 2017 roku

## **Spis treści:**

Wstęp: .....	5
Realizatorzy programu: .....	9
System opieki nad dzieckiem i rodziną.....	10
Charakterystyka i analiza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Elbląskim. ....	11
Cele i kierunki działań wynikających z Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2017- 2020.....	15
Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2018 – 2020 .....	21
Źródła finansowania programu. ....	22
Odbiorcy programu. ....	23
Realizatorzy programu .....	23
Monitoring i ewaluacja programu.....	24
Spis tabel: .....	26

## **Wstęp.**

---

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz.U. z 2017 r., poz. 697 z późn. zm.) określa ten obowiązek, jak również organizowanie dla dzieci całkowicie pozbawionych wsparcia ze strony rodziny naturalnej, rodzinnej i instytucjonalnej opieki zastępczej.

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu powiat zlecił realizację tego zadania na podstawie art. 190. W dniu 01.01.2012 r. Starosta Powiatu Elbląskiego wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Elblągu jako organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W dobie licznych przemian społeczno – ekonomicznych, postępu nauki i techniki, rosną wymagania w stosunku do rodziny, dlatego też istotne znaczenie ma właściwe wypełnianie funkcji i zadań opiekuńczo – wychowawczych. Rodzina dysfunkcyjna, zdezorganizowana, aspołeczna zawsze stanowiła duże zagrożenie dla wychowujących się w niej dzieci. Często bowiem dochodziło w niej do nadużyć, przemocy, zaniedbań, a także niezaspokajania podstawowych potrzeb.

W świetle ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dziecko pozbawione właściwej opieki ze strony rodziców biologicznych może zostać umieszczone w rodzinie zastępczej bądź w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Rodzina zastępcza, obok rodziny adopcyjnej, niewątpliwie jest jedną z najpopularniejszych i najbardziej optymalnych form opieki kompensacyjnej nad dzieckiem opuszczonym.

Ponadto ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.) określa:

- 1) zasady i formy wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- 2) zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej oraz pomocy w usamodzielnianiu jej pełnoletnich wychowanków;
- 3) zadania administracji publicznej w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;

- 4) zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej;
- 5) zadania w zakresie postępowania adopcyjnego.

Podstawą opracowania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest w szczególności, art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm.), z którego wynika, że do zadań powiatu należy m.in. opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawę z dnia 9 czerwca 2011r o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 697 z późn. zm);
- 2) ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 682);
- 3) ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1868);
- 4) ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1769);
- 5) ustawę z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. z 2015 r., poz. 1390);
- 6) Ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 1817).
- 7) Ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 1943).

**Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych powiatu należą:**

1. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.
2. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia.
3. Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych.

4. Prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym.
5. Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka, rodzin pomocowych i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego.
6. Organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
  - a) grup wsparcia,
  - b) specjalistycznego poradnictwa.
7. Powoływanie centrów administracyjnych do obsługi placówek opiekuńczo-wychowawczych.
8. Wyznaczanie organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.
9. Zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich.
10. Prowadzenie rejestru danych o osobach:
  - a) zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka,
  - b) pełniących funkcję rodziny zastępczej zawodowej lub rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka, o którym mowa w art. 46 ustawy.
11. Kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka.
12. Finansowanie:
  - a) świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadopcyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu,
  - b) pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,

- c) szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.
13. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy.
14. Przekazywanie do biura informacji gospodarczej informacji, o której mowa w art. 193 ust. 8 ustawy.

**Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy natomiast:**

1. Realizacja zadań wynikających z rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.
2. Finansowanie pobytu w pieczy zastępczej osób, o których mowa w art. 5 ust. 3 ustawy.

Istotą Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest precyzowanie celów, których realizację przewiduje się na okres 3 lat. Dzięki opracowaniu programu możliwe stanie się szczegółowe zidentyfikowanie potrzeb oraz zorganizowanie przyszłych działań. W związku z powyższym, dominującą część dokumentu stanowi diagnoza i opis przedsięwzięć jakie samorząd terytorialny oraz podmioty działające w obrębie pomocy społecznej i opieki nad dzieckiem oraz rodziną winny podjąć w latach 2018 - 2020. Program określa działania podejmowane na rzecz realizacji założonych celów, oraz wskazuje podmioty bezpośrednio odpowiedzialne za ich wdrażanie.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 - 2020 będzie realizowany na terenie Powiatu Elbląskiego, w 9 gminach. Wdrażanie programu rozpocznie się po jego uchwaleniu, od 2018 roku i będzie kontynuowane do 2020 roku włącznie.

Zadania zaplanowane do realizacji w ramach programu będą wdrażane w formie ciągłej.



Niniejszy Program został przygotowany w oparciu o diagnozę sytuacji rodzinnej pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie powiatu elbląskiego oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi.

W związku z upływającym okresem obowiązywania Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015-2017, należało opracować nowy dokument, który na bazie dotychczasowych doświadczeń uwzględnia m.in. organizowanie opieki i wychowania w rodzinnych i instytucjonalnych formach pieczy zastępczej, przyznawanie świadczeń obligatoryjnych i fakultatywnych przewidzianych ustawą.

Przedstawiony program służy usystematyzowaniu i ukierunkowaniu działań, ustaleniu priorytetów i zakresu prowadzonej działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w powiecie elbląskim oraz jest podstawą do pozyskiwania środków finansowych w ramach ogłaszanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej konkursów ofert dotyczących realizacji rządowych programów w zakresie wspierania rodziny i rozwoju pieczy zastępczej, jak również do pozyskiwania środków finansowych z Unii Europejskiej.

### ***Realizatorzy programu.***

---

Realizatorami programu są organy realizujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawowo do realizacji w/w zadań wskazane są: ośrodki pomocy społecznej, powiatowe centra pomocy rodzinie, sądy i ich organy pomocnicze, instytucje oświatowe, podmioty lecznicze, kościoły i związki wyznaniowe, organizacje społeczne oraz środowiska lokalne. Organy administracji samorządowej współdziałają w niesieniu pomocy na rzecz omawianej grupy społecznej. Należy pamiętać, iż lista realizatorów jest otwarta i może być wzbogacona o nowych partnerów.

Nie mniej jednak głównym realizatorem programu będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Elblągu, które zostało wyznaczone na Organizatora Pieczy Zastępczej w Powiecie Elbląskim.

## ***System opieki nad dzieckiem i rodziną.***

---

Zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego opieka jest instytucją prawnorodzinną; jedną z jej form jest opieka nad małoletnim, który nie pozostaje pod władzą rodzicielską. Rodzice dziecka wykonując władzę rodzicielską ponoszą wspólną odpowiedzialność za wychowanie i rozwój dziecka oraz za najlepsze zabezpieczenie jego interesów. Sprawowanie pieczy nad osobą i majątkiem dziecka, wychowanie dziecka jest szczególnym obowiązkiem rodziców wynikającym z ich władzy rodzicielskiej.

Państwo i inne podmioty pełnią wyłącznie funkcje wspierające. Mogą również pełnić funkcje zastępcze, ale tylko wówczas gdy dziecko nie znajduje się z różnych względów pod bezpośrednią pieczą rodziców lub gdy piecza ta jest sprawowana przez rodziców w sposób krzywdzący dziecko. Nadrzędną zasadą rozstrzygającą o sposobie i kierunku sprawowania opieki jest "dobro dziecka". Piecza zastępcza jest to więc opieka, którą sprawuje się nad dzieckiem przebywającym poza swoim środowiskiem rodzinnym. Piecza zastępcza jest sprawowana przez osoby lub powołane do tego instytucje, która jest ustanawiana na mocy orzeczenia sądowego.

Powyżej wymienione normy zawarte są w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (art. 48, art. 72), ustawach niższego rzędu (m.in. w ustawie Kodeks rodzinny i opiekuńczy, w ustawie o systemie oświaty), aktach prawa międzynarodowego ratyfikowanych przez Polskę (m.in. w Konwencji o prawach dziecka ONZ - art. 3, art. 5, art. 9, art. 18).

W obecnie funkcjonującym systemie opieki nad dzieckiem, pomoc dziecku oparta jest na dwóch typach ingerencji w sprawy rodziny:

- 1) wsparcie dziecka i rodziny poprzez pomoc materialną, doradztwo, terapię, mediacje,
- 2) stałe lub okresowe umieszczenie dziecka w zastępczym środowisku wychowawczym.

# **Charakterystyka i analiza rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Elbląskim.**

---

Zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. W ustawie wprowadzono pojęcie pieczy zastępczej i wskazano formy, w jakich piecza jest realizowana:

## **1. Formy rodzinne, w tym:**

- a) rodziny zastępcze:
  - rodziny zastępcze spokrewnione,
  - rodziny zastępcze niezawodowe,
  - rodziny zastępcze zawodowe, w tym:
    - pełniące funkcję pogotowia rodzinnego,
    - specjalistyczne,
- b) rodzinne domy dziecka.

## **2. Formy instytucjonalne:**

- a) placówki opiekuńczo-wychowawcze, w tym typu:
  - socjalizacyjnego,
  - interwencyjnego,
  - specjalistyczno-terapeutycznego,
  - rodzinnego,
- b) regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne
- c) interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Jednym z zadań pieczy zastępczej jest przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także

zaspokojenie potrzeb dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno - rekreacyjnych.

Podobnie jak w latach ubiegłych dzieci umieszczane w pieczy zastępczej w większości przypadków w rodzinach biologicznych doznawały wszelkiego rodzaju zaniedbań, przemocy oraz były świadkami nadużywania alkoholu przez rodziców. Konieczne zatem jest udzielanie dzieciom i rodzinom zastępczym profesjonalnego wsparcia w dążeniu do wychodzenia z kryzysu w jakim znalazło się dziecko, przy jednoczesnej wzmożonej pracy z rodziną biologiczną w celu umożliwienia dzieciom powrotu do środowisk rodzinnych po zażegnaniu kryzysu.

Jedną z form pracy w dążeniu do powyższego celu jest dokonywanie oceny sytuacji dziecka w konsultacji ze specjalistami (psychologiem, pedagogiem, pracownikiem socjalnym, asystentem rodziny, szkołą oraz rodzicem biologicznym), z uwzględnieniem potrzeb dziecka. Na tej podstawie organizowana jest profesjonalna pomoc, szczególnie w przypadku dzieci z traumatycznymi przeżyciami. Ponadto tworzone przez koordynatora plany pomocy dziecku opracowane są w celu zapewnienia dziecku właściwej opieki, dostosowanej do jego indywidualnych potrzeb.

W tabelach zamieszczonych poniżej przedstawione zostały liczby rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Elbląskiego oraz dzieci w nich umieszczanych w latach 2015 - 2017.

**Tabela nr 1. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Elbląskiego w latach 2015 - 2017 (dane wg sprawozdań z MPiPS)**

Rodzaj rodziny zastępczej	LATA		
	2015	2016	2017*
spokrewnione	43	41	40
niezawodowe	24	25	22
zawodowe, w tym:	6	6	6
pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	0	0	0
rodzinne domy dziecka	1	1	1
<b>RAZEM:</b>	<b>74</b>	<b>73</b>	<b>69</b>

\*stan na dzień 30.06.2017 r.

**Tabela nr 2. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Elbląskiego i w latach 2015 - 2017 (dane wg sprawozdań z MPiPS)**

Ilość dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	LATA		
	2015	2016	2017*
spokrewnionych	55	52	50
niezawodowych	37	39	35
zawodowych, w tym:	16	21	21
pełniących funkcję pogotowia rodzinnego	0	0	0
rodzinnych domach dziecka	8	7	7
<b>RAZEM:</b>	<b>116</b>	<b>119</b>	<b>113</b>

\*stan na dzień 30.06.2017 r.

Przedstawione powyżej dane wskazują, że liczba rodzin zastępczych oraz liczba dzieci w nich przebywających w ciągu ostatnich trzech lat utrzymuje się na zbliżonym poziomie.

Na terenie Powiatu Elbląskiego funkcjonują dwie placówki opiekuńczo - wychowawcze typu socjalizacyjnego, które łącznie dysponują 44 miejscami dla dzieci, tj.:

- 1) Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza „Orle Gniazdo” w Marwicy, 14-411 Rychliki dla 30 dzieci,
- 2) Placówka Opiekuńczo - Wychowawcza „Samodzielne Mieszkanie” ul. Kopernika 20B, 14-400 Pasłek dla 14 dzieci.

Wspólną obsługę ekonomiczno - administracyjną i organizacyjną ww. placówek prowadzi Centrum Administracyjne do Obsługi Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych w Marwicy.

W instytucjonalnej pieczy zastępczej umieszczane są dzieci, które wymagają długoterminowych oddziaływań terapeutycznych w zakresie:

- a) psychoterapii,
- b) socjoterapii,
- c) logopedii,
- d) uzależnień,

- e) rewalidacji,
- f) przemocy.

Placówki funkcjonujące na terenie Powiatu Elbląskiego zapewniają konieczną pomoc terapeutyczną we własnym zakresie, bądź kierują dzieci do specjalistycznych ośrodków.

Poniższa tabela przedstawia liczbę dzieci umieszczanych w latach 2015-2017 w placówkach opiekuńczo - wychowawczych funkcjonujących na terenie Powiatu Elbląskiego.

**Tabela Nr 3. Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych umieszczonych w latach 2015 - 2017**

Instytucjonalna piecza zastępcza	LATA		
	2015	2016	2017*
dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie powiatu elbląskiego, w tym	47	44	41
dzieci umieszczone z terenu innych powiatów	3	1	0
dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo - wychowawczych na terenie innych powiatów	9	9	6
<b>RAZEM:</b>	<b>59</b>	<b>54</b>	<b>47</b>

\*stan na dzień 30.11.2017 r.

Zgodnie z zapisem art. 95 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego są umieszczane dzieci powyżej 10. roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie.

Umieszczenie dziecka poniżej 10. roku życia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego jest możliwe w wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan jego zdrowia lub dotyczy to rodzeństwa.

W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego można umieścić, w tym samym czasie, łącznie nie więcej niż 14 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletniość przebywając w pieczy zastępczej, o których mowa w art. 37 ust. 2 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Warto dodać, iż ustawodawca ustanowił liczbę dzieci umieszczonych w całodobowych placówkach opiekuńczo – wychowawczych w zakresie przepisów przejściowych i tak art. 230 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje iż, **liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, o których mowa w art. 229 ust. 1-3 i 7, po upływie okresu, o którym mowa w art. 229 ust. 8, nie dłużej jednak niż do dnia 1 stycznia 2021 r., nie może być wyższa niż 30.**

## ***Cele i kierunki działań wynikających z Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2017 - 2020.***

---

Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 - 2020 jest wspieranie rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Elbląskim ze szczególnym nastawieniem na tworzenie form rodzinnych.

Dziecku, któremu rodzina naturalna nie może zapewnić bezpośredniej opieki i wychowania należy zorganizować opiekę zastępczą. Szansą wzrastania dziecka w warunkach zbliżonych do naturalnych są rodziny zastępcze. Obecne rozwiązania ustawowe kładą nacisk na rozwijanie rodzinnych zastępczych form opieki oraz kompleksową pracę z rodziną biologiczną na rzecz powrotu dziecka do domu. Pozyskanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz wspieranie tych rodzin zastępczych, które już funkcjonują przyczyni się do wzmocnienia obecnego systemu opieki w Powiecie Elbląskim. Ponadto istnieje konieczność by w zintegrowanym systemie opieki nad dzieckiem i rodziną uwzględnić działania mające na celu przygotowanie wychowanków do samodzielnego życia po

opuszczeniu placówki opiekuńczo - wychowawczej i rodziny zastępczej. W czasie pobytu w pieczy zastępczej, wychowanek powinien nabyć odpowiednie umiejętności i wiedzę niezbędną do wejścia w dorosłe życie i samodzielnego funkcjonowania. Przygotowanie wychowanków do samodzielnego, dorosłego życia powinno w przyszłości zapobiec ich społecznemu wykluczeniu. Ważną kwestią jest również pomoc osobom usamodzielnianym opuszczającym różne formy pieczy zastępczej, poprzez pomoc w pozyskaniu własnego lokalu mieszkalnego jak również w uzyskaniu zatrudnienia, kierowanie do PUP, umożliwienie odbycia staży zawodowych, uczestnictwa w kursach podnoszących kwalifikacje.

Pozytywnym wnioskiem z prowadzonej pracy z rodzinami jest to, iż dotychczasowa pomoc i wsparcie oferowane rodzinom zastępczym przez Powiatowe Centrum Pomoc Rodzinie w Elblągu jest postrzegane i oceniane przez ich odbiorców na dobrym poziomie, co może wskazywać na objęcie właściwych kierunków podejmowanych i realizowanych działań.

Rodziny cenią pomoc pracowników Centrum i w większości są z niej zadowolone. Dzięki udzielonym odpowiedziom można ponadto kształtować i dobierać odpowiednie szczegółowe zakresy świadczonego wsparcia m.in.: dotyczącego problemów wychowawczych czy problemów związanych z kontaktami z rodzicami biologicznymi. Nie mniej jednak praca opiekunów zastępczych jest związana z ciągłym przewyciężaniem trudnych sytuacji, wynikających z licznych najczęściej negatywnych doświadczeń dzieci przyjętych na wychowanie, tj. choroby, sieroctwa, przemocy, zagrożenia życia, alkoholizmu rodziców i innych. Wyrównywanie braków i niedoskonałości rozwoju biologicznego, psychicznego, społecznego, kulturalnego dziecka osamotnionego jest przypisane opiekunom zastępczym. Lecz by mogli oni prawidłowo wypełniać swoje zadania powinni być wspomagani przez różne instytucje.

#### **MAJĄC POWYŻSZE NA UWADZE OPRACOWANO CELE SZCZEGÓŁOWE:**

1. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.
2. Wspieranie osób sprawujących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.
3. Utrzymanie poziomu usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej.
4. Wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.



5. Powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej.

Biorąc pod uwagę powyższe za niezbędne do realizacji w **NINIEJSZYM PROGRAMIE PRZYJMUJE SIĘ NASTĘPUJĄCE ZADANIA:**

1. Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.
2. Objęcie kompleksowym, specjalistycznym wsparciem funkcjonujących rodzinnych form pieczy zastępczej.
3. Realizacja programu dla usamodzielnianych wychowanków.
4. Podnoszenie kompetencji rodzin zastępczych i pracowników organizatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych.
5. Doskonalenie współpracy między instytucjami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny.
6. Prowadzenie kampanii promocyjnych o rodzicielstwie zastępczym.

Poniżej zamieszczona tabela przedstawia cele szczegółowe wraz z opisem działań Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015 - 2017.

**Tabela Nr 4. Cele wraz z kierunkami działań w ramach Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2018 - 2020.**

Nazwa i opis celu	Kierunki działania	Realizatorzy	Termin realizacji
<p>Cel szczegółowy 1</p> <p><i>Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.</i></p>	<p>1. Promowanie idei rodzicielstwa zastępczego poprzez :</p> <p>a) Prowadzenie kampanii społecznych na temat rodzicielstwa zastępczego,</p> <p>b) Współpraca z instytucjami i organizacjami na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego.</p>	<p>PCPR</p> <p>OPS</p> <p>Stowarzyszenia</p>	2018 - 2020

	<ol style="list-style-type: none"> <li>2. Pozyskiwanie kandydatów na rodziny zastępcze.</li> <li>3. Szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze.</li> <li>4. Stworzenie warunków do powstawania rodzin zastępczych.</li> <li>5. Wzrost liczby rodzin zastępczych.</li> <li>6. Szkolenia dla istniejących rodzin zastępczych</li> </ol>		
<p>Cel szczegółowy 2</p> <p><i>Wspieranie osób sprawujących różne formy rodzinnej pieczy zastępczej w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Organizowanie specjalistycznych szkoleń mających na celu podniesienie ich kompetencji opiekuńczo - wychowawczych.</li> <li>2. Udzielanie wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą poprzez pomoc psychologiczną, pedagogiczną oraz prawną w szczególności w zakresie prawa rodzinnego.</li> <li>3. Prowadzenie poradnictwa mającego na celu zachowanie i</li> </ol>	PCPR	2018 - 2020

	<p>wzmocnienie kompetencji przez przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.</p> <p>4. Wypłacanie przysługujących świadczeń rodzinom zastępczym.</p> <p>5. Objęcie rodzin opieką i wsparciem koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.</p>		
<p>Cel szczegółowy 3</p> <p><i>Utrzymanie poziomu usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej</i></p>	<p>1. Działania mające na celu utrzymanie standardów usług.</p> <p>2. Współpraca placówek z asystentami rodziny w celu opracowania planu pomocy dziecku i powrotu dziecka do rodziny.</p> <p>3. Wsparcie wychowanków poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi.</p> <p>4. Systematyczne przygotowanie wychowanków</p>	<p>Centrum Administracyjne do Obsługi Placówek Opiekuńczo - Wychowawczych</p> <p>PCPR</p> <p>OPS</p>	2018 - 2020

	<p>placówek opiekuńczo - wychowawczych do procesu usamodzielnienia.</p> <p>5. Szkolenie pracowników w zakresie wprowadzania nowoczesnych, specjalistycznych i dostosowanych do zachodzących zmian form pracy z dzieckiem i rodziną.</p>		
<p>Cel szczegółowy 4</p> <p><i>Wsparcie procesu usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej.</i></p>	<p>1. Umożliwienie zamieszkania w mieszkaniu chronionym usamodzielnianym wychowankom, którzy po uzyskaniu pełnoletniości nie mają możliwości zamieszkania z rodziną biologiczną.</p> <p>2. Współpraca instytucji i organizacji pozarządowych na rzecz kompleksowego wsparcia usamodzielnianych wychowanków.</p> <p>3. Organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą poprzez udzielanie specjalistycznego poradnictwa :</p>	<p>PCPR</p> <p>OPS</p> <p>rodziny zastępcze</p> <p>placówki opiekuńczo - wychowawcze</p>	<p>2018 - 2020</p>

	psychologicznego, pedagogicznego - celem zapobiegania wykluczeniu społecznemu.  4. Wsparcie finansowe i rzeczowe.		
Cel szczegółowy 5  <i>Powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej.</i>	Współpraca koordynatora z asystentem rodziny biologicznej dziecka umieszczonego tymczasowo w jednej z form pieczy zastępczej.	PCPR  OPS	2018 - 2020

### ***Limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2018 – 2020.***

---

W myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z rodziną zastępczą niezawodową spełniającą warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, posiadającą opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej oraz co najmniej 3-letnie doświadczenie jako rodzina zastępcza, prowadzący rodziny dom dziecka lub pełniący funkcję dyrektora placówki opiekuńczo – wychowawczej typu rodzinnego, starosta zawiera, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Ustawodawca dopuszcza zawarcie umowy w sytuacji gdy rodzina zastępcza niezawodowa spełnia warunki do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej i posiada pozytywną opinię koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Wówczas starosta może zawrzeć, na wniosek tej rodziny, umowę o pełnienie funkcji rodziny zastępczej zawodowej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła obowiązek planowania i limitowania rodzin zastępczych funkcjonujących w powiecie. Umowy o

utworzeniu rodziny zastępczej zawodowej zawiera się zgodnie z art. 56 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w ramach limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, który jest ustalony w ramach 3-letniego powiatowego programu dotyczącego rozwoju pieczy zastępczej.

Na podstawie analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej, informacji gmin na temat zagrożeń w środowiskach rodzin biologicznych, uwzględniając realne możliwości finansowe powiatu, ustala się limit rodzin zastępczych zawodowych na lata 2018 - 2020, jak w poniższej tabeli:

**Tabela Nr 4. Limit zawodowych rodzin zastępczych na lata 2018 - 2020.**

<b>Lata</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>	<b>2020</b>
Liczba rodzin zastępczych zawodowych	1	1	1
Liczba rodzinnych domów dziecka	0	0	0

### ***Źródła finansowania programu.***

---

Program rozwoju pieczy zastępczej finansowany będzie ze środków budżetu Powiatu Elbląskiego, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł - w ramach dotacji oraz grantów projektowych w ramach funduszy europejskich.

Zgodnie z zapisami ustawy, jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu realizacji zadań systemu pieczy zastępczej, przy czym wysokość dotacji nie może przekroczyć 50 % wydatków przeznaczonych na realizację zadania.

## ***Odbiorcy programu.***

---

Program skierowany jest bezpośrednio do osób i rodzin w szczególności:

- 1) dzieci przebywających w pieczy zastępczej,
- 2) rodzin zastępczych oraz osób prowadzących rodzinne domy dziecka,
- 3) rodzin biologicznych dzieci umieszczonych w różnych formach pieczy zastępczej,
- 4) usamodzielnianych wychowanków oraz opiekunów usamodzielnienia,
- 5) kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych zawodowych, niezawodowych lub rodzinnych domów dziecka,
- 6) kierownictwa i kadry placówek opiekuńczo - wychowawczych.

## ***Realizatorzy programu.***

---

Partnerami w realizacji założeń programu są:

- 1) PCPR w Elblągu - Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej będący jednocześnie koordynatorem programu,
- 2) rodziny zastępcze,
- 3) rodziny pomocowe,
- 4) placówki opiekuńczo - wychowawcze,
- 5) policja,
- 6) miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej,
- 7) sąd,
- 8) kuratorzy sądowi,
- 9) organizacje pozarządowe,
- 10) kościoły i związki wyznaniowe,
- 11) placówki oświatowe.

## ***Monitoring i ewaluacja programu.***

---

Realizacja celów szczegółowych powierzona zostanie Realizatorom i Parterom Programu działającym na rzecz wspierania rodziny.

W okresie obowiązywania, program będzie analizowany w procesie monitoringu, którego istotą będzie badanie i analizowanie jego realizacji.

Monitoring realizacji programu opiera się na analizie wskaźnikowej. Wskaźniki realizacji zadań mają charakter jakościowy i bezpośrednio odnoszą się do oczekiwanych efektów zadań. Monitorowanie Programu będzie procesem systematycznym polegającym na informacji o efektach wdrożonych zadań.

### **Monitoring programu odbywać się będzie poprzez:**

- 1) ocenę nowych wyzwań i zagrożeń,
- 2) uaktualnianie programu w odpowiedzi na potrzeby społeczne,
- 3) coroczne raportowanie i ocenę zgodności faktycznego postępu z założeniami i celami.

Monitorowaniu podlegają wszystkie zadania zawarte w niniejszym programie a prowadzony monitoring, coroczna sprawozdawczość i końcowe podsumowanie dostarczy informacji na potrzeby planowania Programu na kolejne lata.

### **Wskaźnikami realizacji programu będą następujące dane:**

- a) ilość specjalistycznych porad udzielonych rodzinom, ilość usług profilaktyczno – wspierających skierowanych do rodzin zastępczych,
- b) liczba szkoleń i warsztatów,
- c) ilość utworzonych rodzin zastępczych,
- d) liczba imprez okolicznościowych, pikników integracyjnych promujących ideę rodzicielstwa zastępczego,
- c) liczba przeprowadzonych szkoleń dla rodzin zastępczych,
- d) liczba instytucji i osób zaangażowanych w realizację kampanii promującej ideę rodzicielstwa zastępczego,



- e) ilość rozpowszechnionych na terenie Powiatu Elbląskiego ulotek i broszur, profilaktyczno - informacyjnych dotyczących pieczy zastępczej.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Elblągu będzie przedkładał Radzie Powiatu w Elblągu roczne sprawozdanie z realizacji Programu, które będzie stanowiło integralną część corocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Elblągu.

## ***Spis tabel:***

---

Tabela Nr 1. Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Elbląskiego w latach 2015 - 2017

Tabela Nr 2. Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Elbląskiego i w latach 2015 - 2017

Tabela Nr 3. Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo - wychowawczych umieszczonych w latach 2015 - 2017

Tabela Nr 4. Cele wraz z kierunkami działań w ramach Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2015 - 2017.